

הקדמה

חיבור זה נכתב עקב חשיפת כתבי־יד בלתי מוכר של הסופר והמשורר דוד פוגל (1891–1944), אשר עד כה מעולם לא זוהה כיצירה עצמאית. כתבי־יד זה נמצא בלא תאריך ובלא כותרת בין מסמכי עיזבוננו של פוגל השמור בארכיון "גנזים", ולאחר פענוחו התברר שזהו רומן עברי גנוז פרי עטו. עם קריאת הרומן בשלמותו ניתנה לו הכותרת "רומן וינאי".

ציטוט קטעים מתוך כתבי־היד השונים התאפשר הודות לרשות שניתנה לי מארכיון "גנזים", המופקד על עיזבון כתביו של פוגל. הקטעים המצוטטים מתוך כתבי־היד "רומן וינאי" הועתקו על פי סימני העריכה המדעית המפורטים בסוף חלק ב של החיבור.

ברצוני להודות למנהלת ארכיון "גנזים", הגברת דבורה סתווי, אשר קיבלה אותי בראשונה באולם כתבי־היד בארכיון. על עבודתה ועל התושייה שלה אני חבה לה חובה עיקרית בפתח חיבור זה. תודתי שלוחה גם לעובדת הארכיון הילה צור, אשר סייעה לי רבות בביקוריי שם. את מחשבת הארכיון הכלולה בחיבור ניסחתי מתוך מחשבה על האולם המואר והצנוע של ארכיון "גנזים" במשכנו הישן בבית שאול טשרניחובסקי, שם למדתי לראשונה גם נכויתי במלאכת המיון והפענוח של כתבי־היד.

מקור הסתמכות ולימוד עיקרי היה בעבורי מחקרו של מנחם פרי ואופן טיפולו בכתבי הפרוזה של פוגל, שאותם ערך והוציא לאור בסדרת "הספרייה החדשה" שבהוצאת הקיבוץ המאוחד. בזכות עבודתו זו גם התוודעתי לראשונה ליצירת פוגל בפרוזה כקוראת מן המניין. בהתוויית מהלך חייו של פוגל נעזרתי במבואו המכונן של דן פגיס למהדורת כל שירי דוד פוגל (תשל"ה), במבואו של אהרון קומם לקובץ השירים לעבר הדממה שבעריכתו (תשמ"ג) וכן בממצאיו של דן לאור (2005), אשר התחקה על נתיבי ההיעלמות של פוגל בשנות מלחמת העולם השנייה. הגיליון של

כתב־העת *Prooftexts* (1993: 13) בעריכת מיכאל גלוזמן, חנה קרונפלד ואריק זקים, שהוקדש כולו לפוגל, פרש לפניי תוואי חדש לעיון מחקרי בסוגיות היסטוריוגרפיות ופואטיות ביצירתו הכוללת של פוגל, ושימש לי דוגמה ותמריץ להמשיך ולבדוק על פי דרכי את הסוגיות התאורטיות שיצירה זו מנסחת.

מורי אבידב ליפסקר־אלבק, עורך החיבור, מלמד אותי מזה כמה שנים כיצד להפנות את הקשב אל תופעה נתונה בתמיהה ערה, לא במילים הרבה. דרכי המחקר ודרכי השיח המתחדשות במחקריו ובהרצאותיו היו לי, ועודן, מקום של שהות, זמן להשראה ולמחשבה.

לילך נתנאל